

Januar 2008

35/08

Orientering fra formanden.....	3
Ordinær generalforsamling i IPTP	5
Seminarer og kurser	5
Kursus om Personlighedsforstyrrelser og Personlighedsteori	6
Seminar med Professor Glen O. Gabbard 16.-17. april 2008	8
Introduktionskursus i brugen af MCMI III	9
Certificeringskursus i MCMI III	10
Introduktionskursus i NEO-PI-R.....	11
Referat af 4. Millon seminar med Jeffrey Magnavita, august 2007	12
Referat fra seminar med Karterud og Wilberg.....	13
Referat af 4. internationale IEDTA-konference.....	15
Kontingent.....	19
Kalender	19
Kontaktpersoner/bestyrelse	20

**IPTP, Smedehus
Zealand Region Psychiatry Roskilde
10-16 Smedegade, DK 4000 Roskilde, Denmark
Tlf (+45) 4732 7775 – e-mail rfdm@ra.dk – www.iptp.dk**

Orientering fra formanden

Et nyt år står for døren, bestyrelsen er klar med nye arrangementer og nye initiativer er i støbeskeen. Det kommende semester byder på en nyskabelse: et 3-dages uddannelsesprogram om *personlighedsforstyrrelser* rettet ind efter kravene for Dansk Psykologforenings specialistuddannelse samt yngre lægers uddannelsesbehov for mere specialiseret viden på dette område. Kurset afholdes 9.-11. april 2008. Kurset er tilrettelagt af overlæge Bo Jensen Hou, lektor, psykolog, ph.d. Birgit Bork Mathiesen samt psykolog, ph.d.-studerende Sebastian Simonsen. Der er stadig ledige pladser til kurset, hvis nærmere program der er redet ud i detaljer andetsteds i nærværende Newsletter.

I sidste semester havde vi besøg af professor Sigmund Karterud og overlæge, forskningsstipendiat Theresa Wilberg, der gennemgik deres forskning vedrørende personlighedsforstyrrelserne: dependent, ængstelig-undvigende, tvangspræget og borderline. Forskningsresultaterne er et spændende bidrag til den kommende revision af akse II i DSM-IV samt revision af F60 i ICD-10. Gennem brug af faktoranalytiske modeller har forskerne i Norge fundet frem til de mest centrale karakteristika for de pågældende kategorier. Seminaret er anmeldt i detaljer af Birgit Bork Mathiesen andetsteds i Newsletter.

Udviklingsarbejdet omkring MCMI-testen fortsætter. Den amerikanske psykolog og psykoterapeut Jeffrey J. Magnavita fortalte ved det 4. Millon seminar om sine erfaringer med at bruge MCMI-testen ved diagnostisk udredning forud for terapi. I USA får man en fuldt udskrevet fortolkningsrapport (interpretative report), når MCMI-scoringen er foretaget. Dette er på den ene side en fordel, på den anden låser det også fortolkningen ind i foruddefinerede algoritmer. Jeffrey Magnavita var meget imponeret over så præcis fortolkningsrapporterne svarede til det kliniske indtryk. Seminaret er anmeldt af Ulrik Haahr andetsteds i Newsletter.

Det 5. Millon seminar afholdes *den 4. september 2008*.

Dansk Psykologisk Forlag har nu udgivet MCMI til internetscoring, se forlagets hjemmeside www.dpf.dk. Alle henvendelser vedrørende brug af testen skal ske til forlaget. Vi får stadig mange henvendelser fra psykologer og psykiatere, som vil anvende testen. Instituttet udbyder kurser i brug af MCMI-testen og koordinerer igangværende forskning i Danmark, men kan *ikke* påtage sig at gå nærmere ind i at vejlede brugere i anvendelse af scoringsprogrammet. Atter i dette semester har vi et introduktionskursus og et certificeringskursus, som er annonceret andetsteds i Newsletter. Som grundlæggende kursus i brugen af NEO-PI-R

tilbyder Institutet atter i dette semester kursus for terapeuter, der overvejer at anvende testen eller som har nogen erfaring.

Den amerikanske psykiater og psykoanalytiker Glen O. Gabbard besøger atter i år Institutet ved arrangement 16.-17. april. Vi har sammensat et varieret program bl.a. om personlighedens betydning for behandling af depressioner, men også et mere underholdende element, nemlig Gabbards kendte foredrag om, hvorledes psykiatere og psykoanalytikere, ofte på en stereotyp måde, portrætteres i filmens verden.

World Psychiatric Associations section on Personality Disorders har fået sit eget tidsskrift: *Personality and Mental Health*, <http://www.interscience.wiley.com/journal/pmh>. Formanden har fået plads i redaktørgruppen som "complex case editor". Tidsskriftet skal fylde behovet ud for mere bredt anlagte artikler, end dem der almindeligvis publiceres i det mere forskningsorienterede tidsskrift *Journal of Personality Disorders*. PMH har i hvert nummer en case, som bliver kommenteret af erfarne klinikere. Jeg håber, at dette tidsskrift også vil blive anvendt af danske forskere og klinikere, når de ønsker at få publiceret deres videnskabelige arbejde. I er altid velkomne til at henvende jer til undertegnede med henblik på spørgsmål vedrørende tidsskriftet og om publikationsmuligheder.

Nye initiativer er undervejs. Vi planlægger arrangementer med den amerikanske psykolog Jeffrey Young, som har haft stor succes med sin kognitive model til behandling af personlighedsforstyrrelser. Ligeledes søger vi at få et arrangement i værk med den amerikanske psykiater Drew Westen, som bl.a. er kendt for sit assessment system: SWAP 200.

Til slut vil jeg nævne, at Institutets bestyrelse i samarbejde med PsykiatriFonden netop har udgivet en ny bog om personlighedsforstyrrelser, som kan erhverves gennem henvendelse til PsykiatriFonden.

Med disse ord ønsker jeg jer alle sammen et godt nytår, og vi ser frem til at møde jer ved et eller flere af de kommende arrangementer.

Erik Simonsen

Ordinær generalforsamling i IPTP

Der indkaldes hermed til ordinær generalforsamling

fredag den 11. april 2008 kl. 17.30
Psykiatrien Roskilde, Smedehus, Smedegade 10-16, Roskilde

Dagsordenen i henhold til vedtægterne:

1. Valg af dirigent og referent
2. Godkendelse af dagsorden
3. Bestyrelsens beretning om Instituttets virksomhed i det forløbne år, herunder evt. ad hoc udvalgs aktiviteter
4. Kassereren fremlægger revideret regnskab til godkendelse
5. Fastlæggelse af arbejdsopgaver for det kommende år, herunder godkendelse af evt. ad hoc udvalg
6. Behandling af indkomne forslag
7. Fastlæggelse af budget og kontingent
8. Valg af bestyrelse samt suppleanter
9. Valg af to revisorer
10. Valg af medlemmer til faste udvalg
11. Eventuelt

Forslag til dagsorden ud over de faste punkter samt forslag til nye bestyrelsesmedlemmer skal være bestyrelsen i hænde inden 1. marts. *Der vil ikke blive udsendt yderligere indkaldelse.*

Bestyrelsen

Seminarer og kurser

For de følgende seminarer og kurser gælder samme tilmeldings- og betalingsprocedure:

Tilmelding til Dorit Mortensen på e-mail rfdm@ra.dk; telefonisk: 4732 7775 eller 2628 2916. Tilmelding til seminarer kan også foretages via hjemmesiden www.iptp.dk.

Kursusafgift **betales inden** seminaret/kurset på IPTP's konto i Danske Bank: 1551-0004639677 med angivelse af navn og arrangement. **Tilmelding er bindende, når betaling foreligger.**

Kursus om Personlighedsforstyrrelser og Personlighedsteori

Kurset henvender sig til psykologer, som er i gang med specialistuddannelse samt speciallæger i psykiatri og yngre læger under specialisering i psykiatri. Kurset består af tre hele kursusdage med 6 timers undervisning pr. dag, i alt 18 timers undervisning.

Formålet er at give deltagerne en sammenhængende viden om personlighedsforstyrrelser og psykopatologi i et udviklingspsykologisk perspektiv. Der vil blive undervist i biologiske, psykologiske og sociale forholds betydning for personlighedsdannelse og patologi. Grænseområder (differentialdiagnostik) til alvorligere psykopatologiske tilstande medinddrages. (Se i øvrigt Specialistuddannelser pkt. 10.4 ved Dansk Psykolog Forening 2005).

Der søges om godkendelse hos psykologforeningen.

Tid 9., 10., 11. april 2008 kl. 9.00-16.00
Sted Psykiatrien Roskilde, Store Mødelokale, Aktivitetshuset 1. sal, Smedegade 10-16, Roskilde

Program

Onsdag den 9. april

kl. 09.00-12.00 *Klassiske og moderne bidrag til en relationel forståelse af personlighedsforstyrrelser, herunder betydningen af sociale og kulturelle faktorer*

Carsten René Jørgensen, cand.psych., ph.d., lektor ved Århus Universitet, klinisk psykolog ved Klinik for Personlighedsforstyrrelser, Risskov

kl. 12.00-13.00 Frokost

kl. 13.00-16.00 *Assesmentmetoder*

Erik Simonsen, forskningslektor, forskningsoverlæge, Psykiatrien Roskilde, formand for IPTP

Torsdag den 10. april

- kl. 09.00-12.00 *Gennemgang af personlighedsforstyrrelserne iht. ICD-10 og DSM-IV*
Morten Kjølbye, overlæge ved Klinik for Personlighedsforstyrrelser, Risskov
- kl. 12.00-13.00 Frokost
- kl. 13.00-14.00 *Differentialdiagnostik*
Bo Jensen Hou, speciallæge i psykiatri
- kl. 14.00-16.00 *Om narcissisme, fra Freud til DSM-IV*
Bo Jensen Hou

Fredag den 11. april

- kl. 09.00-12.00 *Udviklingspsykologiske perspektiver. Selvforstyrrelser i de skizotypiske tilstande – i et fænomenologisk og udviklingspsykopatologisk perspektiv*
Mette Væver, cand.psych., ph.d., adjunkt ved Københavns Universitet
- kl. 12.00-13.00 Frokost
- kl. 13.00-14.00 *Udviklingspsykologiske perspektiver. Selvudvikling i tilknytningsteoretisk perspektiv – illustreret ved spejladfærd*
Bernadette Buhl Nielsen, børne- og ungdomspsykiater, overlæge, psykoanalytiker, medlem af International Psychoanalytic Association

Kursusafgift 4.000 kr. for medlemmer af IPTP, 4.200 kr. for andre

Deltagerantal Max. 24

Tilmelding til Dorit Mortensen, se side 5.

Seminar med Professor Glen O. Gabbard 16.-17. april 2008

Institut for Personlighedsteori og Psykopatologi (IPTP) har atter i år fået tilsagn fra professor Glen O. Gabbard om afholdelse af seminar i Danmark. Glen Gabbard er professor i psykiatri ved University of Houston. Han har bag sig et omfattende forfatterskab på over hundrede artikler og flere bøger om psykiatri og psykodynamisk tænkning. I den meget velanskrevne og roste bog *Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice*, der i 2005 forelå i 4. udgave, har Gabbard bl.a. grundigt argumenteret for integrering af biologisk og psykodynamisk tankegang. Gabbard er desuden redaktør af en anden bestseller: *Treatment of Psychiatric Disorders*.

Tid 16.-17. april 2008
Sted Guldaldersalen, Hotel Prindsen, Roskilde

Program

Onsdag den 16. april

09.00 – 09.30 Registrering – kaffe/te/brød
09.30 – 12.00 The impact of personality and personality disorders on the treatment of depression
12.00 – 13.00 Frokost
13.00 – 16.30 Therapeutic Action in the treatment of personality disorders
14.30 – 15.00 *Kaffe og kage*

Torsdag den 17. april

09.00 – 09.15 Kaffe med brød
09.15 – 12.00 Psychotherapy in Hollywood Cinema
12.00 – 13.00 Frokost
13.00 – 16.00 Psychotherapeutic Implications of recent neurobiological findings in personality disorders
14.00 – 14.30 *Kaffe og kage*

Kursusleder: Forskningslektor, forskningsoverlæge Erik Simonsen

Kursusafgift for medlemmer af IPTP 2.800 kr., ikke-medlemmer 3.000 kr.
Frokost og kaffe/te begge dage inkluderet.

Tilmelding senest 19. marts 2008 til Dorit Mortensen, se side 5.

Introduktionskursus i brugen af MCMI III (Millon Clinical Multiaxial Inventory III)

MCMI III er oversat til dansk, og der foreligger en dansk manual. Dansk Psykologisk Forlag står for udgivelsen. Forlaget har i efteråret 2007 lanceret web-baseret scoring af testen, se www.dpf.dk, skriv MCMI i rubrikken 'søg'.

Kurset henvender sig til kliniske psykologer og psykiatere, der ønsker at anvende spørgeskemaet MCMI som personlighedstest som led i en diagnostisk evaluering.

Tid	Torsdag den 3. april 2008 kl. 9.00-15.30
Sted	Psykiatrien Roskilde, Store mødelokale, Aktivitetshuset, 1. sal, Smedegade 10-16, Roskilde
Underviser	Forskningslektor, forskningsoverlæge Erik Simonsen

Program

- Kort gennemgang af personlighedsforstyrrelser
- Kort introduktion til Millons teorier og publikationer
- Introduktion til spørgeskemametoden og alternativer til MCMI
- MCMI III's konstruktion, administration og anvendelsesmuligheder
- Fortolkning af MCMI III profiler

Kursusafgift	1.800 kr. for medlemmer af IPTP, 2.000 kr. for andre
Deltagerantal	Max. 20

Tilmelding til Dorit Mortensen, rfdm@ra.dk.

Certificeringskursus i MCMI III

Kurset henvender sig kun til kursister, der tidligere har deltaget i introduktionskursus i MCMI III

Opfølgings-/certificeringskursuset vil indeholde en valgfri mulighed for at få testet sin viden om prøven og sine evner til at lave en fortolkning af profiler. Det er en god idé før kurset at repetere noterne fra det første kursus.

Mål	At sætte deltagerne i stand til at lave fortolkninger af MCMI-profiler med særlig opmærksomhed på mulige fejlkilder i testen og i undersøgelsessituationen.
Metode	Workshop hvor hver deltager medbringer to profiler inkl. spørgeskema. Disse diskuteres parvist; analyserne fremlægges i plenum. Generelle problemstillinger diskuteres i fællesskab. Profilerne bedes fremsendt til underviseren en uge inden kurset.
Prøve	Dagen afsluttes med en prøve, der tester baggrundsviden om testen. Er resultatet af prøverne (fortolkning af profiler og MC) tilfredsstillende, tilsendes deltagerne efterfølgende et certifikat.
Tid	Mandag den 26. maj og tirsdag den 27. maj 2008, begge dage kl. 9.00-15.30
Sted	Store mødelokale, Aktivitetshuset, 1. sal, Psykiatrien Roskilde, Smedegade 10-16, Roskilde
Underviser	Forskningslektor, forskningsoverlæge Erik Simonsen
Deltagerantal	Max. 8
Kursusafgift	2.800 kr. for medlemmer af IPTP, 3.200 kr. for andre

Tilmelding til Dorit Mortensen, rfdm@ra.dk.

Introduktionskursus i NEO-PI-R

NEO-PI-R er sammen med MCMI-III og MMPI blandt de hyppigst anvendte spørgeskemaer til klinisk brug. NEO-PI-R beskriver 5 grundlæggende faktorer: Neuroticisme, ekstroversion, omgængelighed, åbenhed og samvittighedsfuldhed samt en række underliggende facetter. NEO-PI-R står knapt så stærkt i relation til en traditionel klassifikation af personlighedsforstyrrelser som fx MCMI-III, men har sin styrke i beskrivelsen af patientens ressourcer, stærke og svage sider. Testen er videnskabeligt velunderbygget og er valideret i flere transkulturelle studier. Den er hyppigt anvendt i forskningsprojekter, men har også vist sig at være et nyttigt instrument til brug for en almindelig psykologisk testning eller ved psykiatriske speciallægeerklæringer.

Program

- Gennemgang af testens konstruktion og administration
- Kliniske anvendelsesmuligheder
- Gennemgang af eksempel på anvendelse i forskningsprojekt
- Gennemgang af en række sygehistorier, hvor testen har været anvendt som led i en klinisk udredning

Testen er udgivet af Dansk Psykologisk Forlag, og der foreligger en manual, som det forventes, at deltagerne har anskaffet sig inden kurset.

Tid	Mandag den 19. maj 2008 kl. 9.00-15.30
Sted	Psykiatrien Roskilde, Store mødelokale, Aktivitetshuset, 1. sal, Smedegade 10-16, Roskilde
Underviser	Forskningslektor, forskningsoverlæge Erik Simonsen
Kursusafgift	1.800 kr. for medlemmer af IPTP, 2.000 kr. for andre
Deltagerantal	max. 20

Tilmelding til Dorit Mortensen, rfdm@ra.dk.

Referat af 4. Millon seminar med Jeffrey Magnavita, august 2007

Jeffrey Magnavita er grundlægger af Connecticut Center for Shortterm Dynamic Psychotherapy, professor i clinical psychology, University of Hartford. Han kommer fra en baggrund inden for børne-ungdomspsykiatri, og har arbejdet meget med systemisk familierapi. Udover det har han uddannelse i ISTDP hos Habib Davenloo. Han har så forsøgt at integrere disse to synsvinkler i sin egen model, kaldet "Integrative Relational Psychotherapy". Udover dette har han en nær relation til Ted Millon og har haft stor gavn af at bruge MCMI-III i sin kliniske praksis mhp. behandlingsplanlægning. Han har bl.a. skrevet et kapitel i bogen "Handbook of Personality Disorders: Theory and Practice Summary" kaldet "Using the MCMI III for treatment planning and to enhance clinical efficacy". Magnavita viste sig som værende en engageret og engagerende underviser. Han havde meget på hjerte, måske også for meget i forhold til tiden. Det lykkedes at få en rimelig balance mellem de forskellige emner.

Formiddagen handlede om, hvorledes man kunne bruge MCMI som oven for beskrevet. Han brugte dog også en del tid på at beskrive den grundlæggende teori i Davanloos model, bl.a. hvad man i denne model kalder "pathways of anxiety". Dette er eksempelvis reaktioner fra tværstribet muskulatur i form af spændinger og lign., reaktioner fra glat muskulatur i form af eksempelvis gastrointestinale og urinvejssymptomer samt kognitive funktioner i form af kortvarig blokerings- eller forvirringstilstande (cognitive disruptions). Ifølge disse teorier er de to sidste udtryk for alvorligere psykopatologi, medførende at det er nødvendigt med mere nænsomt jegstrukturerende forløb i starten af psykoterapien. Han viste eksempler på MCMI III tests hos forskellige patienter, inkl. et par. Det var interessant at analysere disse, at komme med hypoteser om deres psykopatologi ud fra selve profilerne, og det var tankevækkende hvordan adskillige af deltagerne i symposiet hurtigt fangede essensen af deres personlighedsstruktur ud fra disse profiler. Vi kunne have brugt meget længere tid på at analysere dette, men der var meget andet, der skulle nås.

Eftermiddagen handlede mest om at beskrive forsøg på at integrere de ovennævnte rammer, systemisk og ISTDP. Han beskrev, hvordan man kunne se på flere økosystemiske niveauer: Det intrapsykisk biologiske, det interpersonelt dyadiske, det interpersonelt triadiske, og det sociokulturelle/familiale. ISTDP-terapeuter koncentrerer sig udelukkende om det første niveau, det intrapsykiske, som det udspiller sig i klienten og i relationen til terapeuten. Pointen er, at det er nødvendigt i terapien, selv i individuel terapi, altid at medtænke de øvrige ni-

veauer for at forstå klienten bedst muligt, idet ændringer på lavere økosystemiske niveauer medfører ubalance på de højere niveauer, som så kan modvirke ændringerne. Klassisk naturligvis hvordan ændringer i det intrapsykiske kan møde modstand i parrelationen, idet partneren føler sig udfordret. Han beskrev, hvordan han sammentænker elementer fra neurovidenskab, attachmentteori, neurofysiologisk forskning og udviklingspsykologi og lagde meget vægt på, at teorien skulle sammentænke alle disse forskellige indgangsvinkler. Han illustrerede det ved en video, som drejede sig om en ung kvinde, som han havde i en assessmentsamtale, og hvor han undervejs forklarede, hvorfor han brugte de forskellige interventioner, der gjorde, hvad det afspejlede hos denne kvinde. En video, som er udgivet af APA som undervisningsmateriale, og som varmt kan anbefales. Overraskende sluttede han så sin forelæsning med at introducere et biofeedback apparat, som på overvisende vis viste, hvordan man med et computerprogram med sensor kunne træne sig selv i at reducere angst og stress, et instrument som han har fundet tiltagende god brug for i sin praksis. Det er også et apparat, som man formentlig kunne finde anvendelse for som forskningsinstrument (for interesserede se hjemmesiden: www.hearthismath.com).

Ulrik Haahr

Referat fra seminar med Karterud og Wilberg

IPTP og Forskningsenheden ved Psykiatrien i Roskilde/Region Sjælland afholdt sit 9. forskningsseminar den 12. oktober 2007 på Hotel Prindsen i Roskilde om

Personlighedsforstyrrelser som prototyper og med fokus på borderline, dependent, undvigende og tvangspræget personlighedsforstyrrelse

Foredragsholderne var professor og overlæge Sigmund Karterud og forskningsstipendiat, overlæge Theresa Wilberg.

Arrangementet var yderst velbesøgt med deltagere fra hele Region Sjælland og diverse psykiatriske teams og enheder.

Sigmund Karterud indledte med et underholdende og tankevækkende indlæg, der måske rejste flere spørgsmål, end det besvarede. Emnet var, hvorvidt personlighedsforstyrrelser (PF) er sygdomme eller prototyper. Karterud mente at PF siden DSM-III-R er blevet præsenteret som prototyper ud fra et 'polytetisk kriteriesæt' (indlægget var generelt ganske informationsmættet, og indimellem gik

det rigtig hurtigt – og så på norsk), men uden en ætiologimodel, hvilket han påpegede ville svare til i tuberkulosediagnosticsering ikke at nævne tuberkler som ætiologisk faktor. Derudover nævntes en række problemer:

- den betydelige co-morbiditet, hvis man udreder ordentligt for PF
- at ca. 60 % af patienter med PF ikke kan diagnosticeres i DSM-IV
- problemet med heterogeniteten indenfor de enkelte PF, idet kriterierne kan kombineres på så mange måder, at to med samme PF kan være vidt forskellige
- problemet med tilfældigt valgte (?) tærskler for, hvornår man lever op til kriterierne for en PF
- problemet med uklare grænser mellem akse I og akse II forstyrrelser
- problemet med den kliniske (u-)anvendelighed
- forsimplede kategorier idet kriterier ukritisk fjernes, fx kriteriet 'dårlig empati', der blev fjernet fra antisocial PF for at mindske overlap med narcissistisk PF

Når det så var sagt, påpegede Karterud, at de fleste studier viser en god reliabilitet, dvs. de fundne PF er pålidelige, og at man hvis man beder om at få uddybet ja-nej svar i spørgeskemaet vedrørende PF (SCID-II) kan man få en masse relevante detaljer, ligesom rigtig mange items er klinisk relevante – også i forhold til behandlingsovervejelser. Og DSM-systemet har muliggjort akkumuleringen af enorme mængder kommunikerbare kliniske erfaringer og forskningsbaseret viden.

Både i denne indledning og i de senere foredrag var der mængder af referencer til empirisk forskning om PF – meget af denne med Karterud eller Wilberg som medforfattere – og PowerPoint præsentationerne fra foredragene blev velvilligt stillet til rådighed for IPTP og deltagerne, hvor de nu kan findes og downloades fra vores hjemmeside www.iptp.dk.

Resten af dagen gik med grundige udredninger af borderline, dependent, undvigende og tvangspræget PF samt PF Not Otherwise Specified. Igen fik vi en masse fortættet information, der indimellem var vanskeligt forståeligt (og hørbart), specielt når Wilberg lod sig rive med og på rivende hurtigt norsk gravede sig ned i sit emne. De forskellige PF blev gennemgået ud fra gennemgående spørgsmål som "er der en klar grænse mellem de, der får eller ikke får diagnosen?" Ved borderline var svaret "nej"! "Findes der en core-borderline-type?" Igen var svaret "nej", og "hvad med comorbiditeten med de øvrige PF?", hvor svaret var, at borderlinepatienter kan have alle andre PF oveni, dog hyppigst den paranoide og antisociale PF. Der blev henvist til faktoranalyser af alle de nævnte PF, og reliabilitet og diagnostisk effektivitet blev vurderet.

Hvad fik vi så ud af dagen? Vi blev klar over, at der foreligger et kæmpe forskningsarbejde, som vi kan trække på (fx via de nævnte slides på IPTP's hjemmeside). Og personligt fik jeg konkret brug for noget af den præsenterede viden, da jeg få dage senere sad med en gruppe psykologer og forsøgte at vurdere, hvilke personlighedsforstyrrelser, vi kunne identificere i en video med et individ, der blev interviewet ud fra SCID-II. Det viste sig, at borderlinediagnosen kun var én ud af en hel håndfuld af PF, dette menneske tilsyneladende levede med, og en af kursusdeltagerne spurgte så: "Jamen kan man BÅDE have en borderline og så en hel masse andre PF samtidig?" Hertil kunne jeg jo så med fast røst sige: Ja! Og det er faktisk mere reglen end undtagelsen, når det gælder borderline! Så både jeg og mine kolleger fik en hel masse svar på en forfærdelig masse spørgsmål, og det er jo en god ting.

Birgit Bork Mathiesen

Referat af 4. internationale IEDTA-konference august 24-26, 2007 på Århus Universitet

IEDTA står for International Experiential Dynamic Therapy Association. Det er en organisation, der organiserer såvel en retning, som hedder Experiential Dynamic Therapy (EDT) og Intensive Short-term Dynamic Psychotherapy (ISTPD). Konferencen blev arrangeret i samarbejde med AIP, som står for Danish Academy for Integrative Psychotherapy. Den foregik i Århus Universitets nye, smukke auditorier, beliggende lige midt i universitetsområdet. Det var yderst veltilrettelagt, om end programmet var lidt pakket. Titlen på konferencen var "Changing Character: Fairytale or..."; dette illustrerende, at hovedfokus for terapierne var arbejdet med personlighedsforstyrrelser. Konferencen demonstrerede faktisk på overbevisende vis, at det er muligt at arbejde med disse terapiformer i forhold til alvorlige personlighedsforstyrrelser, nok noget i strid med hvad man ellers har forestillet sig. Korttidsterapi har ellers typisk været fokuseret på de lettere tilstande, hos mere velintegrerede patienter. Det var et bevægende møde med korttidsterapiens *grand old man*, David Malan, som var til stede sammen med ægtefælle Jennie. Han er nu over 80 år gammel og fortsat intellektuelt meget klar. Han havde dog ikke nogen mere selvstændige præsentationer, men fungerede som den, der opsamlede diskussionerne undervejs. I øvrigt var det de ledende figurer inden for denne terapiform, som fremlagde forskellige emner. De fleste af terapeuterne havde været i uddannelse hos Habib Davanloo, som er hovedpersonen i denne retning. Fælles for alle præsen-

tationer var, at de var utroligt pædagogiske, alle havde videoer med af udvalgte cases, hvor man så, hvordan de arbejdede med disse vanskelige klienter. Til overflod var alle videoer tekstet med engelske undertekster. Dette var naturligvis nødvendigt med de klienter, som ikke talte engelsk, men også for videoer med engelsktalende klienter var det en værdifuld supplerende detalje.

Fredagen startede med en gammel bekendt af os her i Danmark, *Patricia Coughlin Della Selva*, som vi gentagne gange har mødt i IPTP. Atter en gang demonstrerede hun på overbevisende vis, hvordan hun kunne arbejde med en svær problematik på sin sædvanlige meget konfronterende og samtidig opmærksomme måde. Hun har arbejdet gennem de sidste 15 år med ISTDP. Hun arbejder nu på Thomas Jefferson Medical School i Philadelphia, hvor hun også har privat praksis. Her i Danmark har hun to træningsgrupper, hhv. i Jylland og i København. I disse deltager adskillige af de andre undervisere også, eksempelvis *Robert Neborsky*, som var den foredragsholder, der fulgte. Han er psykiater, har privat praksis i Californien og er endvidere professor i psykiatri ved University of California. Han viste sig som en yderst erfaren og også meget tilstedeværende konfronterende terapeut. Interessant nok havde han denne gang valgt at vise en patient, som kom hver dag i en uges terapi, altså et yderst intensivt kort forløb med et meget vellykket outcome. Dette blev dokumenteret med et follow-up interview en uges tid efter.

Leigh McCullough er professor på Harvard Medical School i Boston. Leigh McCullough har i øvrigt tidligere været i Institutet med sin daværende ægtefælle George Vaillant. Hun er leder af et psykoterapiforskningsprogram her, og udover det er hun "visiting professor" i Trondheim, Norge, hvor hun foretager en undersøgelse af korttidsdynamisk terapi i forhold til kognitiv terapi. Hun fremlagde disse resultater på konferencen. Baggrundsmaterialet er hundredevis af timers psykoterapi, der er optaget fra starten af terapi til slutningen. Af indlysende grunde har der kun været mulighed for at analysere udvalgte timer fra disse terapier, hhv. start, midten og slutningen, men umiddelbart viste resultaterne i al væsentlighed lige gode resultater for kognitiv terapi og for korttidsdynamisk psykoterapi. Der var nuanceforskelle, som var fuldt forklarlige ud fra et teoretisk udgangspunkt for disse to terapiformer. Hun havde udviklet et måleinstrument (Achievement of Therapeutic Objectives Scale = ATOS), som målte hhv. motiverende affekter og inhiberende affekter. Ud fra en grundtanke om at en personlighedsforstyrrelse er kendetegnende ved manglende balance mellem disse to typer affekter, beskrev hun direkte affektfobi hos visse af personlighedsforstyrrelsestyperne, specielt cluster C. Nærmere beskrivelse af dette kan ses på www.affectphobia.com, hvor også pdf-filer med hendes ratingskala kan hentes.

Til slut fremlagde *Jon Frederickson* (privatpraktiserende psykoterapeut og supervisor i ISTPD i Washington) en meget bevægende case, med en midaldrende mand, som var blevet udsat for meget brutal vold i barndommen og en meget svær psykiatrisk indlæggelse med 70 elektrochok i sin ungdom på grund af at han på det tidspunkt havde alvorlige adfærdsproblemer. Videoen illustrerede en noget anden stil end den mere pågående stil, som vi tidligere havde set. Den viste aspekter af Davenloos' såkaldte "graded technique", der gradvist øger patientens egoadaptive kapacitet.

Lørdagen blev indledt af den hollandske terapeut *Kees Cornelissen*. Han er leder af terapeutisk center ved navn "De Viersprong", som tilbyder indlæggelse over et halvt år med intensiv psykoterapi baseret på Davenloos' måde at arbejde på. Ud over individuel terapi i gruppe er der både kropsterapi og kunstterapi, meget lig med andre psykoterapeutiske dagtilbud, fx på Stolpegård. Han fremlagde en case med en skizoid kvinde, som havde været udsat for incest. Endvidere meget overbevisende forskningsresultater baseret på interviews af 110 patienter, op til 10 år efter afslutning af behandling, tydende på at der sker varige personlighedsændringer efter intensiv terapi.

Allen Kalpin er en af de ledende inden for organisationen. Han arbejder som psykoterapeut i Ontario, Canada. Titlen på hans præsentation var Mindfulness and experiential dynamic therapy. Han skelnede mellem egentlig mindfulness terapi og mindfulness inspireret terapi, som han selv arbejdede med. I al essens handlede det om såvel terapeutens som klientens evne til at kunne være i her og nu og undersøge, hvad der sker i relationen. Det var i øvrigt et kendetegn for alle terapeuter, at de i meget høj grad arbejdede meget i nuet, og meget med på fænomenologisk vis at undersøge, hvad der sker for klienten i relationen til terapeuten. Om eftermiddagen var der parallelle sessioner. Det går for vidt at referere det hele, men *Albert Sheldon*, som er psykiater og som har privat praksis i Seattle, viste en måde at arbejde på som terapeut med teknikker, som går ind på implicite non-verbale processer, og som på mange punkter kunne minde om hypnoseorienteret terapi. Det hele var faktisk så implicit, at det indimellem var svært helt at begribe, hvad han foretog sig. Desværre fremgik det heller ikke klart af hans fremlægning.

Søndagen blev indledt atter af en de helt store inden for denne form for terapi, *Allan Abbass*, professor i psykiatri og psykologi, leder af The Center for Emotions and Health ved Dalhousie University, Department of Psychiatry, Canada. Han har foretaget omfattende forskning i resultaterne af forskning med ISTDP. Han havde en video med sig med en af de alvorligste borderline klienter, som jeg mindes at have set. På nænsom og empatisk vis lykkedes det ham at demon-

strere, hvordan denne klient kunne blive væsentligt bedre; dette arbejde mindede på mange måder om den måde, som Anthony Bateman og Peter Fonagy bruger i England: at facilitere mentalisering. Der indgik endvidere et væsentligt psykoedukativt element i hans måde at arbejde på med så kompliceret en patient.

Josette ten Have-de Labije startede i Bruxelles med psykoterapeutisk forskning og undervisning og er nu i privat praksis. Hun superviserer i såvel adfærdsterapi, kognitiv terapi og ISTDP. Hun er en af de ledende skikkelser i Holland omkring disse terapiformer. Samtidig er hun lidt af en legende, med en meget uortodoks måde at være på og foretage terapi. Hun viste sig som en meget konfronterende og insisterende terapeut, og helt klart også med en vældig god evne til at kunne være i kontakt. Provokerende for mange deltagere var, at hun insisterede på at ryge under terapien, men dette influerede tilsyneladende ikke på den terapeutiske kontakt. Endelig præsenterede præsidenten for organisationen, *Ferruccio Osimo*, en case under temaet "Loving and leaving". Ferruccio Osimo er uddannet på Tavistock klinikken sammen med David Malan, og sammen har de udgivet bogen *Psychodynamics: Training and Outcome in Brief Psychotherapy* fra 1992. Han arbejder i Milano, hvor han er en ledende figur i psykoterapi. Han viste sig som en yderst erfaren terapeut, igen ikke så konfronterende som nogle af de andre terapeuter viste sig at være. Det var således meget befriende og interessant at se de mange terapeutiske stilarter inden for den samme referenceramme. Ligeledes var det godt at se så mange forskellige cases, som illustrerede spektret af patienter, som vil kunne drage nytte af denne terapiform. Lørdag aften var der i øvrigt en rigtigt sjov fest med fantastisk musik leveret af den danske Klezmer trio.

Indtrykket var således en præsentation af en terapiform, som vinder mere og mere indpas i Danmark og får flere og flere tilhængere. Tidligere var det indtrykket, at man kun kunne bruge disse terapiformer til lettere psykiske lidelser, såsom angst og depression, men det står mere og mere klart, at også alvorlige personlighedsforstyrrelser kan have gavn af denne terapiform, naturligvis i modificeret karakter. Detaljer i hvordan man bærer sig ad, findes først og fremmest i Patricia Coughlin della Selvas bøger: "Intensiv dynamisk korttidsterapi", samt den sidst udkomne "Lives Transformed" (sammen med David Malan). Interessant er det at se, hvordan terapiformen, som oprindeligt er psykoanalytisk inspireret, integrerer såvel kognitiv terapi og gestaltterapi, adskillige af terapeuterne ville således kunne sammenlignes med gestaltterapeutisk praksis: At arbejde meget i nuet, med fænomenologisk undersøgelse af relationen, insistere på at holde fast og vedligeholde kontakt. Dette baseret på en solid psykodynamisk teori og underbygget af efterhånden ganske god forskning på feltet. Det er

spændende at se, hvor stor indflydelse terapiformen fremover får i Danmark, starten er lovende.

Links:

www.patriciacoughlin.com, www.istdp.com slides fra konferencen), www.istdp.ca (her findes pdf-filer af videnskabelige artikler og præsentationen fra Århus), www.iedta.net.

Ulrik Haahr

Kontingent

I dette Newsletter er indlagt girokort til betaling af kontingent for 2008. Årskontingentet er fortsat 300,00 kr. Kontingent bedes betalt **senest 1. april 2008**. Vælger du at betale via netbank, bedes du tydeligt angive navn ved betalingen. Kontonummeret i BG Bank er: 1551-0004639677.

Opmærksomheden henledes på, at man er medlem som *privatperson*, hvorfor kontingent ikke betales/opkræves via EAN-nummer.

Dorit Mortensen

Kalender

VIII European Congress of Personality, Targu Mures, Romania, 10-13 September 2008 – www.transair.ro

XIV WPA World Congress of Psychiatry, Prague, Czech Republic, 19-25 September 2008 – www.wpanet.org

Kontaktpersoner/bestyrelse

Forskningslektor, forskningsoverlæge Erik Simonsen (formand for bestyrelsen)
Region Sjælland, Psykiatrien Roskilde, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
E-mail rfes@ra.dk, tlf. 4732 7775, fax 4632 0241

Specialeansvarlig overlæge i psykoterapi Morten Kjølbye (næstformand)
Klinik for Personlighedsforstyrrelser, Psykiatrisk Hospital, Skovagervej 2,
8240 Risskov
E-mail mkj@psykiatri.aaa.dk, tlf. 7789 2761, fax 7789 2799

Speciallæge i psykiatri Ulrik Haahr
Region Sjælland, Psykiatrien Roskilde, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
E-mail ulrik.haahr@mail.dk, tlf. 3322 4252

Cand.psych., ph.d. Birgit Bork Mathiesen
Universitetsklinikken, Landemærket 9, 1119 København K
E-mail Birgit.Bork.Mathiesen@psy.ku.dk, tlf. 3532 4900

Overlæge Per Sørensen
Specialiseret Enhed, Amager Hospital, Digevej 110, 2300 København S
E-mail per.soerensen@dadlnet.dk

Psykolog Sebastian Simonsen (ansv. Newsletter og hjemmeside)
Region Sjælland, Psykiatrien Roskilde, Smedegade 10-16, 4000 Roskilde
E-mail rfss@ra.dk, tlf. 4732 7778, fax 4632 0241

Cand.psych., ph.d. Per Nielsen
Ringgården, Afdeling for forskning og formidling, Strandvejen 1,
5500 Middelfart
E-mail per@ringgaarden.dk, tlf. 6441 2505, fax 6441 5981

Speciallæge i psykiatri Bo Jensen Hou, Nobisvej 46, 3460 Birkerød
E-mail bo.hou@dadlnet.dk

Sekretær Dorit Mortensen

**Region Sjælland, Psykiatrien Roskilde, Smedehus, Smedegade 10-16, 4000
Roskilde**
E-mail rfdm@ra.dk, tlf. 4732 7775 el. 2628 2916, fax 4632 0241